

4.5.2022

Eduskunta
siv@eduskunta.fi

Asia: Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022, K 7/2022 vp

OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksesta 2022

Esteetön yhteiskunta on kaikille yhdenvertainen

OAJ pitää hyvänä, että yhdenvertaisuusvaltuutettu kiinnittää huomiota vammaisten henkilöiden oikeuteen saada koulutusta sekä työllistyä koulutustaan vastaaviin töihin. Kohtuullisten mukautusten nykyistä aktiivisempi käyttö edesauttaa yhdenvertaisuuden kokemista. On tärkeää, että kohtuulliset mukautukset ovat laissa ja sen perusteluissa selkeästi kuvattuina, jotta niitä pystytään tarkoitetulla tavalla myös käyttämään.

Esitämme, että sivistysvaliokunta tukee yhdenvertaisuusvaltuutetun suositusta positiivisen erityiskohtelun käytöstä. Koulutusalan ammattilaisissa on, niin kuin muissakin ammattiryhmissä, vammaisia henkilöitä, jotka joutuvat kokemaan syrjintää työnhakutilanteissa.

Koulutus yhdenvertaisuutta vahvistamaan

Yhdenvertaisuusvaltuutettu ottaa kertomuksessaan kantaa ihmisten kokemaan syrjintään jo varhaislapsuudesta lähtien ja vaatii, että koulutuksen syrjiviä rakenteellisia käytäntöjä on opittava tunnistamaan ja tunnustamaan, jotta niitä voidaan purkaa. Tähän vaatimukseen on OAJ:n helppo yhtyä.

Hyvä johtaminen, vahva tietopohja, kehittämistyö, hyvä yhdenvertaisuussuunnittelu sekä soveltuvat täydennyskoulutussisällöt tukevat sellaisia toimintatapoja, joilla vahvistetaan yhdenvertaisuutta. Kaikki yllä luetellut edellyttävät kuitenkin toimipaikkatasolla riittävää resursointia, jotta käytännössä tätä työtä tekevällä henkilöstöllä on siihen aito mahdollisuus sitoutua.

Esitämme, että sivistysvaliokunta suosittaisi sen selvittämistä tulisiko yhdenvertaisuus varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa paremmin osaksi arkipäivää ja toimintakulttuuria, jos erillisen yhdenvertaisuussuunnitelman sijaan, niiden sisällöt olisi otettu osaksi opetussuunnitelmia ja tutkinnon perusteita.

4.5.2022

Opetushenkilöstön täydennyskoulutus nousee yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa useassa kohdassa esiin ja ilman säännöllistä mahdollisuutta saada uran aikaista päivitystä ammatilliseen osaamiseensa on lisääntyvistä velvoitteista vaikea selviytyä.

OAJ vaatii, että sivistysvaliokunta esittää opettajien nykyistä parempaa ja tosiasiallista mahdollisuutta osallistua täydennyskoulutukseen työuransa kuluessa sekä erityisesti uran alkuvaiheessa olevien opettajien mahdollisuutta saada vertaisohjausta eli mentorointia työnsä tueksi.

OAJ kiittää yhdenvertaisuusvaltuutettua kannasta koskien poikkeusolojen (pandemian) jälkeistä aikaa, jossa hän edellyttää kiinnitettävän erityistä huomiota lasten ja nuorten yksilölliseen tukeen ja opinto- ja opiskelijaohjaukseen.

OAJ on vaatinut jo pitkään erityistä toimenpideohjelmaa, kuinka pandemian aiheuttamiin oppimisvajeisiin tullaan vastaamaan. Sivistysvaliokunnan tulisi vaatia samaa.

Lapset ja nuoret tarvitsevat mahdollisuuden saada oikea-aikaista ja oikeanlaista tukea oppimiseensa, mikä edellyttää riittävää määrää erityisopettajia ja nykyistä pienempiä opetusryhmiä sekä enemmän henkilökohtaista ohjausta opintoihinsa. Tätä vaatimusta tukevat myös opettajat, jotka vastasivat OAJ:n tekemään kyselyyn tammikuussa 2022.

Sivistysvaliokunnan on kaikin käytettävissä olevin keinoin edistettävä lainsäädännön kehittämistä niin, että lasten ja nuorten tarvitsema tuen polku on toimiva ja tuki riittävää sekä oikea-aikaista lapsille ja nuorille varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Saamenkielisten ammattilaisten puute

OAJ yhtyy yhdenvertaisuusvaltuutetun huoleen siitä, että saamelaislasten mahdollisuudet saada opetusta omalla kielellään ovat heikentyneet. Tilanne on erityisen vaikea varhaiskasvatuksessa, jossa kelpoisia saamenkielisiä opettajia ei ole riittävästi.

Sivistysvaliokunnalta toivomme tukea yhdenvertaisuusvaltuutetun suositukselle lisäpanostuksista kielen koulutukseen.

4.5.2022

Ulkomaalaisten asema ja oikeudet

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa käydään hyvin läpi ulkomaalaisten asemaa ja oikeuksia Suomessa, mutta vähemmälle huomiolle jää koulutuksen merkitys haavoittuvassa tilanteessa olevien henkilöiden osalta.

OAJ näkee tärkeänä, että sivistysvaliokunta ottaa kantaa sen puolesta, että myös oleskelulupaa ja rekisteröintiä odottavien alle kouluikäisten lasten pääsy pedagogiseen varhaiskasvatukseen taataan. Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa kuvataan hyvin, kuinka Suomessa oleskelulupaa odottavien henkilöiden odotusajat ovat pitkät ja kuinka lasten etu, ja oikeudet eivät tällä hetkellä toteudu niin kuin pitäisi.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
va. koulutusjohtaja

Pauliina Viitamies
erityisasiantuntija